

Pedagogisk om blodprøvetaking

Martha Berge, Per Henrik Hepsø
Blodprøvetaking
 Undervisningsprogram for helsepersonell.
 DVD. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag,
 2011. Pris NOK 1 250
 ISBN 978-82-51-92737-6

Målgruppen for denne undervisnings-DVD-en er helsepersonell som tar blodprøver. Korrekt blodprøvetaking og prøvehåndtering er avgjørende for å sikre høy kvalitet på prøvematerialet. I likhet med mange andre medisinske prosedyrer er det ved blodprøvetaking ikke bare snakk om å gjøre de riktige tingene, men å gjøre det på riktig måte. Blodprøvetaking er en praktisk prosedyre som man ikke kan tilegne seg kun basert på skriftlige beskrivelser. Det visuelle aspektet står derfor meget sentralt i opplæringen av korrekt blodprøvetaking, og i tradisjonell opplæring har dette vært gjennomført i form av praktiske demonstrasjoner i små grupper. Slik smågruppeundervisning er imidlertid ressurskrevende, og opplæringsbehovet er sterkt voksende i Helse-Norge, med stadig nye grupper av helsepersonell som skal beherske korrekt blodprøvetaking. Denne DVD-en er den første i sitt slag i Norge. Med søkelyset rettet mot de visuelle aspektene i undervisningsopplegget representerer den en kjærkommen nyskaping.

Undervisnings-DVD-en inneholder flere korte filmsekvenser med kommenterende tale og dessuten en tilhørende tekst med instruksjoner. De prøvetakingsprosedyrene som omhandles, er grunnleggende venepunksjon og hudpunksjon hos voksne, blodprøvetaking ved intravenøs terapi og dessuten taking av blodkultur. Undervisningsprogrammet omfatter også hudpunksjon i finger og hæl hos nyfødte samt åpen venepunksjon. Prøvetaking fra sentralt venekateter og arteriekrans er ikke tatt med som visuelle demonstrasjoner.

Menyene er valgbare med selvforklarende tekst og bilder slik at brukeren selv kan plukke ut hvilken prosedyre som han/hun vil studere. Den tilhørende teksten gir en kortfattet oppsummering av de viktigste fakta ved selve prosedyren. Dette konseptet gjør at DVD-en er velegnet både til selvstudium og som et supplement ved vanlig klasseromsundervisning i større grupper. Filmsekvensene og den tilhørende teksten gir en god innføring i viktige prinsipper ved prøvetaking. Viktigheten av hygiene og sikkerhet ved prøvetaking er vektlagt, i tillegg til navnermerking av prøvene umiddelbart etter prøvetaking.

Generelt viser filmsekvensene gode nærbilder ved utføring av prosedyrene, og riktig kameravinkling og god klipping gir et meget godt pedagogisk produkt. Et unntak fra denne ellers gode filmkvaliteten er at noen av nærbildene, knyttet til åpen venøs prøvetaking, er litt uklare.

Teksten som er lagt til valgbare menyer, er lett å finne frem i. Informative og tydelige instruksjoner gir korte resymer av det som blir sagt på filmen. Dessverre har noen få av oversiktsbildene for dårlig kvalitet med henblikk på tekstoppleseligheten, slik at det blir vanskelig å lese. Produktet er heller ikke fullt ut kvalitetssikret i sin tekniske utforming og inneholder noen «bugs».

Møtet med pasienten er sentralt i all prøvetaking. Her er imidlertid søkelyset helt klart rettet mot hvordan man rent teknisk skal gjennomføre de ulike prosedyrene på en korrekt måte. Kommunikasjonen og samhandlingen med pasienten kommer mer i bakgrunnen. Dette aspektet må man være bevisst på når man bruker denne DVD-en i undervisningen, slik at man på andre måter formidler hvor viktig det er å kommunisere med pasienten. Ved bare å fokusere på teknikk og prosedyrer kan man stå i fare for at prøve-

takerne utvikler robotaktig oppførsel, der det *kun* dreier seg om korrekt gjennomføring av prosedyren på en rask og effektiv måte.

Gode prosedyrer og retningslinjer er vesentlig for å ivareta preanalytiske forhold og kvalitet på prøvematerialet. Kombinasjonen av film og valgbare tekstmenyer gir et godt didaktisk produkt, og vi anbefaler å bruke DVD-en både til selvstudium og i klasseromsundervisning. Undervisningsproduktet vil også være hensiktsmessig for mer erfarne prøvetakere som trenger oppfriskning og oppdatering.

Astrid-Mette Husøy
Atle Brun

Laboratorium for klinisk biokjemi
 Haukeland universitetssykehus

Oversiktlig kompendium i medisinsk mikrobiologi

Peter Bernhar, Ulrik Stenz Justesen,
 A. Møller-Larsen et al.

Kompndiesamling

Human parasitologi, bakteriologi og mykologi.
 Virologi. 2. utg. 362 s, tab, ill. København:
 FADL's Forlag, 2011. Pris DKK 280
 ISBN 978-87-7749-586-1

Denne kompendiesamlingen tar utgangspunkt i den danske studieplanen for medisinstudenter innen hoveddisiplinene parasittologi, bakteriologi, mykologi og virologi. Hver hoveddel innledes med en beskrivelse av generelle prinsipper, etterfulgt av en systematisk gjennomgang av relevante mikrobielle agenser. Det gjøres rede for mikrobiologiske karakteristika, epidemiologi, patogenese, kliniske manifestasjoner, diagnostikk, behandling og profylaktiske tiltak. Fremstillingen er kortfattet og konsis, og kompendiet er kun utstyrt med enkelte tabeller og enkle figurer i svart-hvitt. Omtalen av generell bakteriologi er bygd opp som en besvarelse av pensumlisten ved Københavns Universitet, disse avsnittene blir derfor oppstykket og usammenhengende.

Oppbygning er meget tradisjonell, med inndeling etter taksonomisk plassering av mikrober. Dette gjør kompendiet velegnet i forbindelse med eksamenslesing og som oppslagsverk, men det gir i begrenset grad forståelse av mikrobiologien som fagfelt. Det er gitt lite rom for klinisk tilnærming til stoffet med utgangspunkt i pasientens symptomer og funn. Teksten er videre preget av at en del detaljer innenfor epidemiologi, diagnostikk og behandling er spesifikk for Danmark, med liten relevans for norske lesere.

Kompndiesamling kan anbefales som en oversiktlig introduksjonsbok innen medisinsk mikrobiologi og som enkelt oppslagsverk for interesserte klinikere. For helsepersonell som skal behandle infeksjonspasienter, bør den imidlertid suppleres med andre kilder for at man skal få en bredere forståelse av samspillet mellom mikrobe og vert i helse og sykdom.

Gunnar Skov Simonsen
 Universitetssykehuset Nord-Norge